บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาสื่อประสม เรื่อง การชั่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1. คุณภาพสื่อประสมที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้น พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสื่อประสม อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.70, S.D. = 0.47)

2. ประสิทธิภาพของสื่อประสมที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (87.21/85.59) ซึ่งมีประสิทธิภาพดีพอใช้ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80 /80)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม มีค่าเท่ากับ 0.7135 คิดเป็นร้อยละ 71.35

5. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อประสม พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.75, S.D. = 0.43)

6. ผลการประเมินความคงทนของการเรียนรู้ของผู้เรียน หลังเรียนผ่านไป 7 วัน และ 30 วัน พบว่า คะแนนทดสอบเมื่อระยะเวลาผ่านไป 7 วัน คะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลง 7.35 ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดความคงทนของการเรียนรู้จะลดลงได้ไม่เกินร้อยละ 10 และเมื่อระยะเวลาผ่านไป 30 วัน คะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลง 16.18 ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดความคงทนของการเรียนรู้จะลดลงได้ไม่เกินร้อยละ 30 แสดงให้เห็นว่าความคงทนทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยสื่อประสมที่พัฒนาขึ้นอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความคงทนของการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อภิปรายผล

การพัฒนาสื่อประสม เรื่อง การชั่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. การหาคุณภาพสื่อประสม

คุณภาพสื่อประสม เรื่อง การชั่ง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.60 ถึง 4.76 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าระหว่าง 0.40 ถึง 0.51 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ศึกษาได้ดำเนินตามขั้นตอนเชิงระบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การทดลองใช้ และการประเมินผล (มนต์ชัย เทียนทอง. 2545 : 147) ในการดำเนินการในด้านเนื้อหา ด้านสื่อประสมและแบบทดสอบเพื่อให้มีความสมบูรณ์ถูกต้อง โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสื่อประสม อีกทั้งสื่อประสมที่พัฒนาขึ้นผ่านการทดลองใช้แบบหนึ่งต่อหนึ่ง การทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ศึกษาได้พัฒนาสื่อหลายชนิดใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีการจัดการเนื้อหาและองค์ประกอบในบทเรียนที่เหมาะสม มีกิจกรรมเสริม แบบฝึกทักษะ ผู้เรียนได้ศึกษาซ้ำหลายครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ นันทิยกุล และคณะ (2550 : 117-118) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียในการสอนวิชาฟิสิกส์ 1 พบว่า การวิเคราะห์คุณภาพของสื่อมัลติมีเดียของผู้เชี่ยวชาญในทุกด้านจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.55 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 เวียงชัย ทองจรัส (2553 : 91) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พืช โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามรูปแบบคู่คิด (Think Pair Share) และตามรูปแบบรายบุคคล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.64, S.D. = 0.48)

2. ประสิทธิภาพของสื่อประสม

ประสิทธิภาพสื่อประสม เรื่อง การชั่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพของบทเรียน มีค่าเท่ากับ 87.21/85.59 ซึ่งหมายความว่า สื่อประสม มีกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ระหว่างเรียนเฉลี่ยร้อยละ 87.21 และมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนเฉลี่ยร้อยละ 85.59 แสดงว่า

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สื่อประสมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากในการพัฒนาสื่อประสมครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้พัฒนาสื่อประสมอย่างเป็นระบบ พัฒนาเป็นขั้นตอน (มนต์ชัย เทียนทอง. 2548 : 147) โดยสื่อประสมมีสื่อหลายชนิด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน การออกแบบสื่อประสมมีการนำเสนอเนื้อหาเป็นเรื่อง ซึ่งแต่ละเรื่องมีเนื้อหาและตัวอย่าง กิจกรรมเสริม แบบฝึกทักษะและในตอนท้ายของแต่ละเรื่องจะมีแบบทดสอบไว้ทุกเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดสอบความรู้ของตนหลังจากเรียนเสร็จแต่ละเรื่อง ในขั้นตอนการพัฒนาสื่อประสมมีการตรวจสอบคุณภาพโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ มีการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้สื่อประสมที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการทดลองใช้กับผู้เรียนแบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน และทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก จำนวน 25 คน เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียน หาข้อบกพร่องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จึงทำให้สื่อประสมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรวัฒน์ ไชยเมือง (2552 : 89) ได้รายงานการใช้สื่อประสมเพื่อสอนเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า บทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.78/82.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สยาม ศรีมหาไชย (2548 : 72-73) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องชีวิตพืชและสัตว์ ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสมกับการสอนปกติ พบว่า ชุดสื่อประสมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องชีวิตพืชและสัตว์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 80.23/81.74 และยังสอดคล้องกับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\overline{X}$ = 17.12, S.D. = 1.11) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\overline{X}$ = 9.94 S.D. = 2.84) เมื่อเปรียบเทียบค่า t พบว่า t ที่ได้จากการคำนวณมีค่า 13.19 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า t ตาราง สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการสอนโดยใช้สื่อประสมทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเนื่องจากสื่อประสม ประกอบด้วยสื่อหลายชนิด มีความหลากหลายรวมทั้งเป็นสื่อเทคโนโลยีที่มีทั้งข้อความ ภาพ เสียงและภาพเคลื่อนไหว (พิสุทธา อารีราษฎร์. 2550 : 19) เพื่อใช้ประกอบการอธิบายเนื้อหา การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนเหมาะสมกับระดับวัยของผู้เรียน ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล (2548 : 51) ได้รายงานผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องเส้นขนาน โดยการสอนแบบใช้สื่อประสมพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อประสมหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รัตนภรณ์ ภูมิเวียงศรี (2552 : 68) ได้ศึกษาการสอนโดยใช้สื่อประสมที่มีต่อทักษะด้านคณิตศาสตร์เรื่องการลบเลขจำนวนหลักเดียว สำหรับนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงต่อปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ระดับคะแนนทักษะด้านคณิตศาสตร์เรื่อง การลบเลขจำนวนหลักเดียวหลังการสอนโดยใช้สื่อประสมมีค่ามากกว่าก่อนการสอนโดยใช้สื่อประสม และยังสอดคล้องกับ Rankowski (1975 : 3476 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาเรขาคณิตของนักศึกษาปีแรก โดยใช้สื่อประสมกับวิธีการสอนแบบบรรยายผลการวิจัยปรากฏว่าการสอนเรขาคณิตโดยสื่อประสมทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบบรรยาย

4. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม

ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยประสม มีค่าเท่ากับ 0.7135 ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มหรือมีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 71.35 เนื่องจากสื่อประสมประกอบด้วยสื่อหลายชนิดที่มีทั้งข้อความ ภาพ เสียงและภาพเคลื่อนไหว สร้างความพอใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน มีความสุขกับการเรียน และสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ นอกจากนี้สื่อประสม ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ก่อนที่จะนำมาใช้เก็บข้อมูลจริง จึงทำให้สื่อประสม มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทิศ ภัทรกิจไพศาล (2548 : 69) ได้ศึกษาการพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดสื่อประสมเรื่อง สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ชุดสื่อประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต มีค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดสื่อประสม 24.70 หมายความว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังเรียนด้วยชุดสื่อประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 82.33 จิรวัฒน์ ไชยเมือง (2552 : 89) ได้ศึกษาการใช้สื่อประสมเพื่อสอนเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E_I) เท่ากับ 0.57 ซึ่งมีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และค่าดัชนีประสิทธิผล (E_I) มีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป

5. ความพึงพอใจของผู้เรียน

ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อประสมโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.69 ถึง 2.81 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าระหว่าง 0.42 ถึง 0.49 เนื่องจากผู้ศึกษาได้ยึดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนเป็นผู้คิด ลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายมีกิจกรรมเสริมบทเรียน กิจกรรมฝึกทักษะโดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ ประสบการเดิม (กรมวิชาการ. 2544 ข : 289) และผู้ศึกษาได้ออกแบบสื่อประสมที่มีองค์ประกอบของ ข้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหวและเสียง ประกอบกับสื่อประสมมีกิจกรรมเสริมบทเรียน แบบฝึกทักษะ (พิสุทธา อารีราษฎร์. 2550 : 19) จึงทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ โน้มน้าวผู้เรียนให้เกิดความสนใจในการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อสื่อประสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพมาศ สิงหพ (2550 : 67) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อประสม เรื่อง อักษรนำ กลุ่มสระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า สื่อประสม เรื่อง อักษรนำ กลุ่มสระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษ เปีที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อประสมโดยรวมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51 S.D. = 0.57) อนัญญา นนทะวงษ์ (2550 : 76) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อประสมประกอบการสอน หน่วยคณิตศาสตร์แสนสนุก ชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยสื่อประสมประกอบการสอนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจมากที่สุด

6. การศึกษาความคงทนของการเรียนรู้

ผลการประเมินความคงทนทางการเรียนของผู้เรียนผ่านไป 7 วันและ 30 วัน พบว่า คะแนนทดสอบเมื่อระยะเวลาผ่านไป 7 วัน คะแนนทดสอบลดลงร้อยละ 7.35 ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดความคงทนทางการเรียนจะลดลงได้ไม่เกินร้อยละ 10 และเมื่อระยะเวลาผ่านไป 30 วัน คะแนนทดสอบลดลงร้อยละ 17.04 ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดความคงทนทางการเรียนจะลดลงได้ไม่เกินร้อยละ 30 แสดงว่าผู้เรียนมีความคงทนทางการเรียนด้วยสื่อประสมที่พัฒนาขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก สื่อประสมทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยสื่อที่หลากหลายชนิด สามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการตามความถนัด มีกิจกรรมเสริม แบบฝึกทักษะ แบบทดสอบท้ายเล่ม ที่สามารถฝึกทำซ้ำ ๆ ทำให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาได้ และส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และจัดระเบียบความรู้ได้อย่างเป็นระบบ ความคงทนทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการประเมินสื่อประสม นอกจากประสิทธิภาพของสื่อประสม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สื่อประสมที่ดีนั้น นอกจากจะมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นแล้วยังส่งผลให้ผู้เรียนมีความคงทนทางการเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สยาม ศรีมหาไชย (2548 : 72-73) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ชีวิตพืชและสัตว์ ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสมกับการสอนปกติ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดสื่อประสม มีความคงทนในการจำหลังจากเรียนผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ได้ทั้งหมด รุ่งฟ้า แสงบุตร (2553 : 75) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง Our Story Corner กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินความคงทนทางการเรียนรู้ของผู้เรียน หลังเรียนผ่านไป 7 วันและ 30 วัน พบว่า คะแนนทดสอบเมื่อระยะเวลาผ่านไป 7 วัน คะแนนลดลงร้อยละ 8.75 ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดความคงทนการเรียนจะลดลงได้ไม่เกินร้อยละ 10 และเมื่อระยะเวลาผ่านไป 30 วัน คะแนนทดสอบลดลงร้อยละ 24.05 ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม เรื่อง การชั่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้ได้ผลดีครูควรกระตุ้น และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนที่แนะนำในคู่มือ จึงจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกิดประโยชน์มากที่สุด

1.2 ก่อนทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม เรื่อง การชั่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจกับผู้เรียนให้เข้าใจในวิธีการเรียนรู้ด้วยสื่อประสมก่อน เพราะถ้านักเรียนไม่เข้าใจแล้ว เรียนรู้ไปอาจจะเกิดความสับสน และเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเรียน และอาจส่งผลให้นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้

1.3 ผู้ใช้ต้องตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และแผ่นซีดีรอมเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อประสมกับรูปแบบการสอนอื่น ๆ เพื่อหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาสื่อประสมเพื่อหาทางแก้ไข และพัฒนารูปแบบการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY